

Inbreng Voedselvisie Noord-Holland

Frederieke Schouten, dierenarts, stichting Dier&Recht en vereniging Caring Vets

Er is een structurele verandering van het landbouw- en voedselsysteem nodig om én de druk op de leefomgeving substantieel te laten afnemen én een (alternatief) verdienmodel voor boeren te behouden. Essentieel onderdeel daarvan is: meer plantaardige en minder dierlijke eiwitten gaan produceren en consumeren. – Planbureau voor de Leefomgeving (2018)

De voedselvisie geeft aan dat *een transitie van ons voedselsysteem noodzakelijk en urgent is*. Het is heel mooi dat dat uitgangspunt genomen wordt. En ik ben blij dat mijn provincie de noodzaak ziet van een duurzamer voedselsysteem waar de natuur en het klimaat niet langer onder gebukt gaan. En dat de provincie actief bij wil dragen aan meer plantaardige en minder dierlijke productie en consumptie is fantastisch en absoluut nodig.

Én het is heel mooi dat dierenwelzijn daarin als onderdeel wordt benoemd. Want ook voor de dieren is een transitie méér dan urgent. Al jaren is duidelijk dat we de dieren ernstig hebben verdrukt in onze vlucht naar schaalvergroting, kostprijverlaging en efficiëntie. Al jaren is duidelijk dat we het dier centraal zouden moeten zetten, áls we nog dieren houden voor ons nut. Want het zijn levende, voelende wezens, eigenlijk niet zo heel anders dan mensen, alleen met de pech dat ze onder ons terecht zijn gekomen in de voedselketen. Het minste dat we als mensen kunnen doen is ze houden op een manier die bij ze past, op een manier waar ze hun natuurlijk gedrag kunnen uiten, en waar ze normale sociale omgang kunnen hebben.

Dat betekent bijvoorbeeld dat een kip moet kunnen scharrelen, dat een kalf moet kunnen grazen, en dat een varken moet kunnen wroeten. Het klinkt heel logisch toch? Een kip scharrelt, een kalfje graast en een varken wroet met zn snuit in de aarde. Maar weet u dat varkens, tenzij ze leven in een stal met drie beter leven sterren, op beton leven zonder stro? Ik heb jaren in vleesvarkensstallen gewerkt en ik vind de uitzichtloze verveling van deze slimme dieren – ze zijn intelligenter dan honden! - misschien wel het meest tergende dat we de varkens aan doen. Dag in dag uit in een kale betonnen stal, terwijl varkens van nature driekwart van hun tijd bezig zijn met wroeten, onderzoeken en foerageren. Het is ook overduidelijk en ruimschoots wetenschappelijk aangetoond dat het niet kunnen uiten van hun natuurlijke gedrag enorm veel stress tot gevolg heeft. Zoveel dat varkens aantoonbaar depressief kunnen zijn, en dat deze sociale dieren over kunnen gaan tot kannibalisme. Misschien weet u dat. Maar weet u ook dat zélfs biologische ‘vleesvarkens’ nooit met hun snuit in de aarde kunnen wroeten? Ook zij leven op beton. Het huidige houderijsysteem staat mijlenver af van wat het dier nodig heeft en het wordt tijd daar eindelijk écht verandering in te brengen.

Een tweede voorbeeld: Weet u dat stierkalfjes die niet nodig zijn op het melkveebedrijf meestal al op 6 maanden leeftijd worden geslacht? En dat ze nooit mogen grazen en nooit buiten komen? Voor mij als dierenarts is dit een bizar gegeven. We houden grazers op zo’n manier dat ze *nooit* mogen grazen. Kalveren hebben - net als koeien- gras en hooi nodig voor een gezond maagdarmkanaal en om hun natuurlijke gedrag te kunnen uiten, maar ‘vleeskalveren’- de overtollige stiertjes uit de melkveehouderij – krijgen nooit gras of hooi. Het houden van kalveren in een betonnen stal levert vele gezondheidsproblemen op die nog steeds meet bakken antibiotica worden bestreden, en dat nemen we allemaal voor lief voor onze melk en kaas. Dat kan en moet anders! Wie melk drinkt of

kaas eet moet zich ook verantwoordelijk voelen voor het lot van de stiertjes. En wie melkkoeien houdt, moet ook stilstaan bij het leven van de kalfjes.

De voedselvisie stelt als doel 'In 2030 is de grondgebonden landbouw natuurinclusief' – Dat is echt mooi maar ik druk u daarbij op het hart: Vergeet alstublieft de andere dieren niet! Dieren die we 'staldieren' noemen. Zij leven meestal niet op grondgebonden bedrijven, en hebben uw aandacht des te meer nodig. Waarom niet álle landbouw grondgebonden en natuurinclusief?

Zoals gezegd, het wordt steeds meer mensen duidelijk dat het anders moet. Dat we het dier centraal moeten stellen. Dat we dieren niet langer moeten aanpassen aan hun omgeving, maar de omgeving aan het dier. De intrinsieke motivatie daarvoor komt uit mededogen met de dieren. Dát is het allerbelangrijkste. Maar zoals u ook in uw Voedselvisie verwoordt: de maatschappij vraagt er ook om. Ik lees '*Er is in 2030 meer waardering vanuit de maatschappij voor de agrarische sector*' – Om dat te bereiken moet een forse stap worden gezet – bedenk ook dat de maatschappij mee blijft verschuiven. De meningen van vandaag zijn waarschijnlijk nog niets vergeleken bij de mening van de maatschappij in 2030. De bewustwording gaat momenteel met grote sprongen vooruit.

Er is een grote transitie nodig in onze manier van dieren houden. Waarom het is misgegaan, is geen raadsel: het huidige systeem zit klemvast, de dieren zowel als de boeren kunnen geen kant op. We weten eigenlijk met z'n allen dat het anders moet. En er zijn vele voorbeelden van boeren die het anders doen, die dierenwelzijn vooropzetten en die boeren met respect voor de natuur. Die koplopers worden genoemd in de voedselvisie – De provincie is er met recht trots op. Maar ik vind het enorm frustrerend dat ze worden geassocieerd met een niche-markt. Dat deugt niet. Deze niches zouden de nieuwe normaal moeten zijn.

Wat er nodig is, is dat de provincie heel duidelijk maakt waar we naartoe moeten. Dat daar waar dieren worden gehouden voor ons voedsel, alleen de best mogelijke houderijsystemen nog zullen bestaan in 2030. De intensieve veehouderij is eindig, en de provincie kan helpen die te beëindigen – boeren kunnen worden geholpen om te schakelen naar kleinschaliger en naar systemen die het dier centraal stellen en hun natuurlijke gedrag mogelijk maken. En ik ken voorbeelden in de provincie van buiten wroetende varkens, van kalveren die bij hun moeder mogen opgroeien, van vleeskalfjes die de wei in mogen. Wees er helder over dat dát is waar we naartoe moeten. Het moet voor de veehouderij, en ook zeker voor de consumenten duidelijk zijn dat minder gewoon echt niet meer kan voor de dieren. Met kleine aanpassingen komen we er nooit. Iedereen is gebaat bij duidelijkheid.

Ik zie echt mooie kansen in deze Voedselvisie. En ik lees ook dat er veel nog concreet moet worden gemaakt. Alle criteria worden nog nader uitgewerkt. Ik wil mijzelf als dierenarts en mijn collega's van Caring Vets graag aanbieden als vraagbaak – Wij denken héél graag mee in de ontwikkeling van de plannen. Ik wil u hoe dan ook op het hart drukken: vergeet de dieren niet! Wordt er geïnvesteerd in projecten in de veehouderij? Stel een écht goed welzijn voor de dieren daarbij als absolute voorwaarde en neem geen genoegen met minder. De goede voorbeelden zijn er al – het wordt tijd ze tot standaard te verheffen. Alleen dan komt er echt beweging op gang.

Veel dank!

Vriendelijke groeten,

Frederieke Schouten, dierenarts